

Oredništvo u pravu
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
 Telefon 67-80

Oredništvo u pravu
 za Sloveniju in slovenski del
 Južijske Krajine
LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

ISTRA

Narod koji se odrede na jednu stopu krvlju i znojem otaca svojih natopljene zemlje nije dostojan da se nazivlje narodom

U MARIBORU...

Je prošlih dana održano književno veće, na kojem su hrvatski književnici iz Zagreba — kako to javljeno na drugom mjestu — recitali svoje pjesne i odlonke svoje proze. To je svoje treća književna priredba u posljednje vrijeme, na kojoj su hrvatski i slovenski književnici, u znaku obnovljenoga hrvatsko-slovenskoga bratstva, manje stivali svoje povezanost, pokazujući ujedno da žele i jedni i drugi usmjeriti svoja kulturna nastojanja u pravcu tješnje saradnje i povezanosti, na jednaku koristi i hrvatske i slovenske kulture.

Književnici kao izrazito kulturni radnici vrše u ovom slučaju u prvom redu kulturni posao, ali jer je i kultura samo jedan dio narodnoga života, a kulturu stvaraju samo dio općega narodnoga tijelovanja — jasno je, da se dobre pogodnosti ovakvog nastojanja mogu i moraju odraziti i na širem području nego što je sam okvir kulturnih odnosa. Po tome i književnici postaju propagatori, u najboljem smislu riječi, jedne ideje koja ima svoj zdrav osnov u kulturnom stvaranju — no čiji blagotvorni upliv zalutala mnogo šire područje. To je ideja zbiljenja, koja potlači u uzajamnom kulturnoga upoznavanja, dajući međutim poticaj i stvarajući povoljne mogućnosti za produbljivanje međusobnih odnosa na različitim područjima, gdje se život jednoga i drugoga naroda dodiruje.

To sa moglo opaziti već u Ljubljani prigodom prve večeri, na kojoj su nastupili hrvatski književnici. Po neposrednom uspjehu kod ljubljanske publike u svomom kazalištu, a još više po otkluc u ljubljanskom noćništvu vidjelo se, da je cilja priredba od obitne književne večeri poprimila karakter impozantne narodne manifestacije.

U Zagrebu se ponovilo to isto, pa su slovenski književnici, vrativši svojim ljubimim kolegama posjet, porodom svoga nastupa u Malom kazalištu bili svjedoci spontanoga oduševljenja zagrebačke publike. U tom oduševljenju bilo je sudržano priznanje pravoima slovenske književne i vrijednosti slovenske umjetne riječi. Ali i više od toga, u tome je bio sadržan i onaj dublji osjećaj zajedničke povezanosti između hrvatskoga i slovenskoga naroda, kome su književnici svojim dobrom dali mogućnost, da se ispriji i afirmira.

Taj osjećaj zajedničke povezanosti razmatrao se prošlih dana u Mariboru, a potkri su ga hrvatski književnici svojim posjetom mariborskom kazalištu i radnicima i svojim nastupom pred mariborskom kulturnom javnosti.

Osjećaj hrvatsko-slovenskoga bratstva i povezanosti slavio je u Mariboru slavljem u tome je onaj širi smisao hrvatsko-slovenske književne saradnje. Gotovo istovlasni manifestaciji, kojoj su dali biljeg hrvatski književnici svojim nastupom. Znanost, kojim su dotaknuli zagrebački gosti daleko je prelatio okvir obitne dobrodošlice, da se i kod samoga dotoka a i prigodom nastupa prvo i u nepatvoreno narodno slavljem.

Zašto mi to sve ističemo?

Mi smo već i prigodom slovenske književne večeri u Zagrebu naglasili važnost književnoga zbiljenja između Zagreba i Ljubljane, jer u tome vidimo početak onopotrebe saradnje između hrvatskoga i slovenskoga naroda, koja je u našem rodnom kraju dala na svim područjima narodnoga života svoje dobre plodove, kako je to istaknuto baš tom prigodom na samo u naše strane, nego i sa strane onih koji su se u Zagrebu založili za to zbiljenje na području književni i kulturnih odnosa.

Književno veće u Mariboru pokazuje, da se ta nastojanja uspješno nastavljaju, što znači da se ide daljnjem produbljivanju međusobnih odnosa, a da to nastojanje može u narodnom pogledu biti od velikoga značenja, poticalo se upravo u Mariboru.

U Mariboru, gdje ima veliki broj Slovenaca iz Primorja, uzeli su naravno i oni učesta u toj značajnoj kulturno-nacionalnoj manifestaciji, što je ustalom i razumljivo ne samo zato jer su i primorski Sloveni dio slovenskoga naroda, nego i stoga što su upravo Sloveni iz Trsta i Gorice povijetali sa svoga ognjišta i rasko i razvijenu svijest hrvatsko-slovenske uzajamnosti, kako se ona ispoljavala prije rata u Istri, Trstu i Gorici, a i široki smisao za rad u kulturnom i nacionalnom pogledu.

To je inačice razlog zbog kojega pjesmo o mariborskoj književnoj večeri, koja je ustalom uroditi jednom uzvratnom priredbom u Zagrebu, nastupom malih mariborskih Slovenaca, koji će u Malom kazalištu davati dvije prestatve igre »V kraljevstvu patkove«.

Rekli smo da su primorski Sloveni povijetali sa sobom i svijest o uzajamnoj hrvatsko-slovenskoj saradnji i smisao za kulturni rad, kao boštinu svoga rodnooga kraja. O tome svjedoči i taj mariborski nastup, jer će mali Mariborčani nastupiti s djelom poznatoga slovenskoga omladinskoga pisca

CIANOV GOVOR U MILANU I NJEGOV ODJEK U TALIJANSKOJ I STRANOJ ŠTAMPI

U nedjelju, 19. o. mi., održao je grof Ciano u Milanu govor, koji je — s obzirom na današnji položaj — imao veliki odjek u svijetu. Govor talijanskoga ministra vanjskih poslova pridaje se veliko značenje u Italiji i izvan Italije. Grof Ciano je rekao:

»Ova svečanost koja se održava u ime Ducea pokazuje sav svoj značaj i svu svoju važnost, što ne mogu pokvariti ni li veliki događaji, koji se iz časa u čas razvijaju, a u kojima se radi o sudbini Evrope i svijeta. Milanski fašisti su bođri, a neobično su ponosni na svoje stalo druge slave podvige. Isto su tako ponositi na svoje mlade druge, jer svi oni dokazuju podvige, što ih je Italija izvršila, kako u svojoj revoluciji, tako i u Etiopiji i Španjolskoj.

Italija se ne može dakle okrenuti od događaja u Evropi, gdje Rim ima kazati svoju riječ. U tom duhu prednosti i pun vjere talijanski narod je spreman na nove zadatke na koje će biti pozvan. Kakvi su to zadatci i te dužnosti znate isto tako kao i ja, Diktirani su narodnom obranom i našim pravima suverene države, pravima, što ih imamo i na kopnu, i na moru, i u zraku. Diktirani su potrebnom stvarnosti i najzad našim aspiracijama sasvim prirodna, jer su pravde i neophodne životu naše zemlje.

Diktirane su voljom da se visoko održati prestiž Italije, prestiž jedne velike ratničke, ratničke i fašističke sile, koja namjerava ostati tjerna svojim obavezama a uz njih i obavezanim koje su vezane uz njenu veliku sudbinu.

Uvjeran sam da nitko od vas ne misli da bih mogao sada reći nešto drugo. Kad to bude odlučeno, Duce će nam dati dnevnu zapovijed. Ta zapovijed doći će od onoga, koji je naš jedini vođa i u miru i u ratu, doći će od čovjeka, ime koga je već dvadeset godina vezano uz borbu i osvajanja. Ime, koga je postalo sinonim sigurnosti, pobjede i slave. Ako

tu zapovijed bude dao u Milanu, tom plemenitom i smjelom gradu, cio fašistički Milano skočić će na noge i još jednom će zatražiti da bude prethodnica, pa će na taj način kao uvijek djelima dokazati, da je spreman kako u vojničkom pogledu, tako i osobito srceom.

KOMENTARI TALIJANSKIH LISTOVA

Govor grofa Ciana talijanski listovi su objavili pod krupnim naslovima. Iz ovog govora posebno je istaknuta tvrdnja Ciana, da nikome ne može izbeći značenje se milanski manifestacije, koja je održana povodom proslave prve godišnjice potpisa talijansko-njemačkog saveznog pakta, i to upravo u ovome času, kad se oružjem odlučuje sudbina Evrope i svijeta. Isto tako talijanska štampa upozorava na to, da je grof Ciano istaknuo talijanske napore u absinskom potvratu i u španjolskim događajima, jasno označilo držanje Italije u sadašnjem konfliktu, u kojemu ona ne može ostati po strani, nego mora kazati i kazat će svoju riječ. Izvanredna važnost pripisuje se završnom dijelu govora grofa Ciana, u kojem je naglašeno, da će radnička i fašistička Italija boreći se za svoja životna prava i ispunivši dane obaveze izvršiti kako u miru tako i u ratu sve naloge svoga jedinoga vođe sigurna da će ju on kao i dosada povesti u pobjedu. Iz toga kao i iz izvaja glavnog tajnika fašističke stranke da je odlučiti čas, za koji se moglo pretpostaviti da se približuje, sad vrlo blizu zaključuje se, da talijanska intervencija u sadašnjem konfliktu ne može više biti dovedena u pitanje.

»Messaggero« veli da je grof Ciano jasno definirao talijanske aspiracije, pa veli: »Fašistička Italija zna što hoće i znati će narušiti svoja prava. Stara Evropa se ruši pod udarcima mladih političkih naroda«.

»Regime Fascista« donosi u vezi s govorom grofa Ciana članak talijanskoga ministra Farinaccija, u kome se osvrće na tvrđnju da je fašistička politika »nejasna«. U članku se kaže, da je grof Ciano u nedjelju jasno izjavio, da će Ita-

GIORNALE D' ITALIA O BALKANU

BALKAN KAO PROBLEM JADRANA I MEDITERANA

»Giornale d' Italia« donio je članak u kojem govori o odnosima Italije prema Balkanu. U istom dokazuje, da je balkansko pitanje vitalno za Italiju kao i sredozemno pitanje. To je zasnovano na geografski, historijskoj tradiciji, političkoj i vojničkoj nuždi ravnoteže snaga i pozicija u sistemu Jadrana i Mediterana, nadalje na ekonomskim interesima i na činjenicama, da je Italija prisutna u Albaniji i da je tako postala najvećom balkanskom silom. Taj je članak izazvao razne komentare. Za informaciju naših čitatelja donosimo najglavnija mjesta iz tog članka. »Giornale d' Italia« piše:

»Nisu potrebne mnoge riječi da se to sve rastumači. Geografija ujedinjuje prirodno dva paralelna poluotoka talijanski i balkanski. Na sjeveru talijanske zemlje Julijske Venecije vežu se u isti sistem neprobojnih planina sa slaven-skim zemljama. Na jugu Jadrans se sužuje na sama 72 kilometra kod Otranta da približi dvije suprotne obale i da pogoduje njihove naravne i stalne kontakte. Zato je već u predhistoriji bilo tragova prelazaka i komunikacija između jednog i drugog poluotoka.

»All Balkan je u prvom redu problem Jadrana i Sredozemnog mora. Jadranska obala Balkana od Dalmacije do Grčke naravan je sistem pomorskih baza defenzivnih i ofenzivnih. Ima uvala raščlanjenih, širokih i dubokih, zaštićenih ogradama otoka, te mogu da budu zaklonisti za najveće brodove i najopasnije pomorske zasljeđe, dok je suprotno talijanska obala pjeskovita, bez luka, otvorena i osjetljiva od Venecije do Taranta. Obrana istočne obale Italije pod-

vrgnuta je, dakle, političkim i vojničkim okolnostima zapadnih obala Balkana.

»Isti talijani može se reći i o talijanskoj obrani Mediterana. Balkan je jedan od prilaznih mostova kontinentalne Evrope na Sredozemno more. To je jedan obalni sistem, koji ima sa svojim bazama, svojim izlazima i svojim uplivom dominantnom funkcijom kontrole na istočnom bazenu Mediterana na linijama prometa upućenog prema Crvenom i Crnom moru. Balkan pripada, jednom riječju, u igri politike velikih sila na Mediteranu, sistemu sigurnosti i slobode Italije.

»Giornale d' Italia« zatim rekonstruira tok političke i vojničke historije Balkana od okupacije rimskog carstva do prvih dotira sa pomorskim talijanskim republikama, o ulazi Italijana u nacionalnom preporodu naroda na Balkanu u toku XIX stoljeća te zaključuje:

»Ove rievokacije historijske od dva milenija nemaju samo vrijednost neplodne erudicije. Dokumentiraju kontinuitet susretaja i uzajamnih upliva dva poluotoka. Ti susretaji se obavljaju u raznim klimama kroz dugi period vremena s manifestacijama, koje su u velikom dijelu ekvivalentne. Čine se, dakle, ne kao neki slučaj, nego kao naravan tok prilika, instinkta, potreba, koje su permanentne kod naroda. Dokazuju nadalje, da talijanski interesi na balkanskom teritoriju i u tom sklopu nisu improvizacija ili izraz nekog naročitog političkog cilja, nego predstavljaju jedan životni razlog, razlog sigurnosti, te konstruktivne volje, koja je bila uvijek očita u nacionalnoj historiji talijanskog poluotoka«.

lija ispuniti svoje obveze i ostvariti svoje zahtjeve. O držanju talijanskoga naroda ne može biti nikakve sumnje, kaže list.

BERLINSKI KOMENTARI

U Berlinu sude — kako su to zabilježile zagrebačke »Novosti« da govori grof Ciana dokazuje očito namjere Italije i pitanje je samo vremena, kada će Italija ući u rat. Službeni krugovi komentiraju Cianoov govor ovako:

Grof Ciano iznio je historijski diktat i životne interese talijanskoga naroda, i iz toga slijedi talijansko prijateljstvo prema Njemačkoj i stvaranje daljnjih odluka, koje će se donijeti u pravu vrijeme. Njemačka uzima taj govor kao dokaz prijateljstva i saveza.

Najnovije promjene u francuskom kabinetu, kažu u Berlinu, dokazuju da su tim iscorpiene zadnje rezerve ljud. od imena. Promjene su nastupile u prvom redu zbog toga, da se pojača morau u Francuskoj i da se aktivira vanjska politika, osobito prema Americi, Italiji i balkanskim zemljama. U Berlinu se danas kaže, da je uzaludno uopće i pomišljati na to, da bi bilo koje obećanje moglo odvratiti Italiju od njenih zahtjeva. U novinarskim krugovima drže, do dok traje ofenziva na zapadu, ne treba očekivati stvaranje novih frontova u drugim dijelovima Evrope. Međutim ima i mišljenja, da je problem Sredozemnog mora iugoistočno prilično izoliran i izoliran od zapadnog bojišta. I da sa svojom političkom situacijom i vojničkom konstelacijom predstavljaju samostalni kompleks i prema tome je nezavisan od vojnih operacija na zapadu. Dakle drugim riječima, događaji bi mogli slijediti i bez obzira na zapadni front.

RIMSKI DOPISNIK BEOGRADSKÉ »POLITIKE«

ovako je interpretirao situaciju dan nakon govora grofa Ciana:

Moglo bi na oko izgledati da jučerašnji govor grofa Ciana u Milanu pruža mogućnost za točnu ocjenu situacije, ali u stvari nije baš sasvim tako. Istina, grof Ciano jasno je kazao da Rim mora da kaže svoju riječ i da talijanske aspiracije moraju biti zadovoljene, ali govor talijanskoga ministra vanjskih poslova nije ipak ostavio utisak da bi situacija svakog trenutka mogla da podje niže.

Zategnutost između Londona i Rima nije, bar po javnim manifestacijama, popustila, ali grof Ciano u svom jučerašnjem govoru nije iznio nijedan moment koji narogvišta još veće poostrenje te zategnutosti. Grof Ciano je rekao da je talijanski narod spreman da primi nove zadatke »za koje bi mogao da bude pozvan«. ali on nije rekao »da će biti pozvan«. Govoreći o odluci koju će donijeti G. Mussolini, talijanski ministar vanjskih poslova rekao je »ako« on da nalog i »kada« ga da, što bi moglo da se tumaći na način da lako je odluka Italije da učestvuje u ratu na strani Njemačke donesena u načelu, ipak se još ne govori o mogućnostima nagle promjene sadašnjeg talijanskog stava.

Naravno, razvoj događaja na boinom polju na Zapadu kao i na političkom u drugim sektorima mogao bi ipak od danas do sutra da izazove promjene kod Italije, ali mnogi imaju utisak, da talijanska vlada nema namjeru da poveća uzubnu u Mediteranu.

Tako bi ukratko na osnovu mnogih činjenica, u konkretnom slučaju na osnovu jučerašnjeg govora grofa Ciana, izgledala današnja situacija. Ali, po što je i logika i od prijelje izvjesnog vremena sputana, ne treba joj pridavati odlučujuću značaj u ocjenjivanju u situacije. Koj a prema dubokom uvjerenju mnogih ovdajšnjih stranih posmatrača, ostaje i dalje potpuno neizvjesna, i pored raznih znakova sasvim suprotnog karaktera. Tako na primjer, neki ovdje još uvijek govore da bi kraj ovog mjeseca mogao da bude presudan. dok drugi opet smatraju da još uvijek u toku od mjesec do dva dana ne bi trebalo očekivati presudne događajaje.

SE O BLOKADI TRSTA

Kakor smo je omenili, je angleška blokada hudo prizadela Trstu. Italijanski listi pišeju sedaj, da je to stanje dobesedno nemoguće. Cele kategorije bлага se blokirane. U lukah Trsta in Genova leži 25.000 stotov oljennega olja ki ne more preko mora.

PROCESIJA SV. RUSNJEGA TELESA IN EVHARISTIČNI KONGRES V RIMU

ODPOVEDANA
 Rimski vikarjat je objavil da je bila odpovedana procesija na Telovu in da je bil prav tako odpovedan evharistični kongres, ki je bil napovedan za dneve od 19. do 23. maja.

»naglasiti važnost nastupa hrvatskih književnika u Mariboru i podvući značenje zagrebačkoga nastupa najmlađih mariborskih Slovenaca, kod čega primorski Sloveni imaju toliki udio. Željeli je, da i ta nova manifestacija u Zagrebu na putu hrvatsko-slovenskih uzajamnih kulturnih dotira i saradnje prodje u znaku onoga uspjeha koji je pratio i svu dosadašnje priredbe«.

Roditelji izložili djecu

Pula — U blizini crkve od marine našli su prolaznici jedna dječica kolica i u njima dvoje djece, jednu djevojčicu od 3 godine, i jednoga dječaka od 2 godine. Uz njih je bilo pismo u kom su roditelji opravdavali svoj očajnički čin time, da ne mogu djecu više hraniti. Djeca su odmah odučena u sklonište, a za roditelja je određena potraga. Nije prošlo dugo i roditelji su pronađeni. To su neki suprugi Trošć iz Pule. Obitelj su uhapsili i predali sudu na postupak.

Izgorio mu automobil

Zmjnin — Mesar Antun Lavrin iz Zminja vozio je razne stvari u Pulu. Kad je došao u Proštinu, tamo negdje na cesti par kilometara iza Svetoga Vičenta olednom ga se zapalio automobil. Pokušao ga je ugasiti, ali nije uspio. Brže bolje stao je stona izbacivati iz automobila robu, da spaš bar nju. Auto mu je posvema izgorio. Predmislivši da mu se motor zapalio zbog pomanjkanja vode u radiatoru.

KAŽNJENI TRGOVCI

Pula — U posljednje vrijeme mnogi trgovci dolaze u sukob s naredbama o prodaji živinčnih namirnica i drugih životnih potrebitina. Neki prodaju po višoj cijeni nego što je maksimalna, drugi daju slabiju robu, treći nastoje da se okoriste na vagi i t. d. Tako su ovih dana opet izrečene neke kazne te su kažnjeni: Antun Lavrin iz Zminja, Antun Perkuć iz Svetog Vičenta, Marija Orčan iz Svetoga Lovreca kod Dulle, Fuma Sosić iz Rovinja, Martin Deklić iz Višnjana i još neki. Isto su tako kažnjene i neke mljekarice na Koparskim i to: Franjica Maršić, Ana Kleva, Marija Kocijančić, Grbac Ruža, te Marija Bonin.

STAVNJA MLADIĆA

Labin — U nedjelju 12. o. m. održana je u Labinu stavnja mladića rođenih 1921. godine. Bilo je pjesme i veselja, kao obično za takvih prigoda. Slijedeći dana bila je stavnja mladića iz Kramana i okolice, koja će biti nešto veća, obzirom na rudarsko naselje.

OBUSTAVLJENA PAROBRODARSKA LINIJA

Poreč — Izgleda upravu nevjerojatno da će istarska obala ostati bez parobrodarske veze. Do sada je svakog dana kretao iz Pule parobrod za Trst, koji je ticao sva istarska mjesta uz zapadnu obalu, a istodobno je kretao i parobrod iz Trsta u Pulu. Zadržava se samo druga Pula-Zadar, čim je Pula vezana s Trstom za sada samo kopnom. Željeznicom i aut. n. Međutim izgleda da ravnateljstvo parobrodarskog društva »Istri-Trieste« već spremno vodi razred prema kome će zapadna obala Istre dobiti vezu svakog dana s Pulom i Trstom.

NESREĆA ALI ZLOČIN?

Gorica, maj 1949 — Kako poročajo italijanski listi so v bližnji meje pri Postojni našli mrtvega starca Geržino N, ki je imel številne rane. S strelo iz puške je bil zadet v glavo od zadaj, po telesu pa so našli mnogo ran, ki so jih napravile kroglice iz lovske puške. Oblasti še niso mogle razsvetliti vsa zadeva in najti kakih sledov. Zdi se da je po sredi skrivnosten uboj.

RAZPRAVA O DIVJAČINI NA GORISKEM

Gino Comunaldi je izdal 20 strani obsegočjo razpravo o lovu in divjačini na Goriskem in o vsem kar se tiče tega vprašanja s popisom živali, vzgoji itd.

GRADI SE CESTA

Sveti Vičenti — Cesta u Svetom Vičentu, koja je nema tome dugo bila asfaltirana već je ponovno sva puna rupi i udubina, koje dižu oblake prašine, kada prođe kakav auto. Zato je odlučeno, da se cesta koja prolazi kroz Sveti Vičenti ponovno asfaltira o trošku pokrajine.

DUHOVNIŠKE VESTI

Trst, maja 1940. — Mesto kanonika sholastika, ki je bilo izpražnjeno s smrto monsa. Slavca, je bilo podeljeno stolnomu kanoniku monsu. Zianjuj. Zalinja pri Kopru je bila podeljena g. A. Rozmanu, doslej župniku v Dolenci vasi pod Učko. Župnjika Rižana je bila podeljena tamošnjemu upravitelju Fr. Šibčniku. Na župnijo Povir pri Sežani je bil imenovan dosedajni župnik v Marežalju pri Kopru Anton Požar star. Povirski župnik in dekan Barbič se je umaknil v pokoj na duhovnjou Drago pri Trstu. — Na reškotražiški mejli sta bili vasi Tublje in Hernelpe ločeni od brezoviške župnije in vteleseni v župnijo Klance. Pod Klance bo zamaprej spadala tudi celo soseska Kozina, ki je bila doslej razdeljena na tri župnije (Klance, Brezovico in Rodlik). Pod Herneljami se bo ustanovila posebna kuracija, ki bo obsegala vasi Tublje, Hernelpe in Kozino, ter bo odvisna od župnije v Klancu. Dušno pastirstvo v Tubljah bo za enkrat še opravljaj župnik iz Brezovice.

IZ RODNOGA KRAJA

STO LET GORIŠKE GLUHONEMNICE

Dne 23. aprila je minilo sto let, kar je bila ustanovljena gluhošemnica v Gorici. Ustanovljil jo je naš najodličnejši kulturni in socialni delavec tiste dobe stolni kanonik Valentin Stanić. Slovenska učitelja Anton Pagon in Valentin Toman sta se bavila s poučevanjem nesrečnih gluhošemnih in inčla pri svojem človekoljubnem delu. Tako je Pagon sklenil ustanoviti poseben zavod za gluhošeme. Izvedbo tega plemenitega načrta je prevzel kanonik Stanić. S prav trdom vmeo se je lotil svetega dela. Razglasil je javno pobiranje prispevkov, prošil na vse strani in s lastnim zgledom dajal najlepšo pobudo. V kratkem je nabral znatno temeljno glavnicu in lahko začel z gradnjou potrebnege zavoda. Dne 22. aprila 1840 je začel zavod delovati. V letih 1850-1860 se je silajno razvijal in dobro izhajal, saj je preživela in počeval lahko že 80 gončev. Po tej zlati dobi so pa prišla suha leta. Prostovoljni darovi so usahnili, okrajni denarni zavodi so morali ustaviti svoje obvezne podpore, zavod je prišel v gospodarske težave, njegov obstoj je bil ogrožen. Vodstvo se je v tej stiski obrnilo na deželno s prošnjo, naj zavod sprejme pod svoje okrilje in v svojo upravo. Tako je postala goriška glu-

hošemnica leta 1868 deželni zavod. Leta 1882 je kratrajni ravnatelj stolni kanonik Pavletič izvedel preesnovno poučevanje. Do takrat so se gončenci počevali z besedo, z gestami in s pisanjem, od tega leta naprej se poučuje pa samo z govorenju in pisano besedo in so opuščene vse kretanje. Za časa svetovne vojne so gluhošemnico prenesli na Korosko. Mnogo truda in žrtve je stala vojna obnova, vendar nemurno vodstvo ni obupalu in zavod je zopet začel živeti. Ker je bil leta 1923 izdan zakon, da je šolski pouk obvezan tudi za gluhošeme otroke in ker je goriška gluhošemnica edini zavod te vrste v Julijski Krajini, so bili njeni obnoveni prostori kmalu pretesni. Vlada je odločno posegla vmes in začelo se je širjenje zavoda. Leta 1936 so bila dela končana. Gluhošemnica obsega sedaj moderno zidano, obširno glavno stavbo z mnogimi svetlimi prostori. Tiho, plemenito in človekoljubno delo, ki so ga pred sto leti pričeli v skromnih razmerah naš veliki Valentin Stanić in njegovi prijatelji ter so ga skozi desetletja požrtvovalno nadaljevali odlični slovenski moštje, se sedaj uspešno razvija v udobnejših in prikladnejših okoliščinah v dobroti in blagoslovu njih nesrečnih, ki ji mje bila narava trda mateča.

VIPAVSKO KMETIJSKO DRUŠTVO

Gorica, maja 1940. — Pred kratkim je Kmetijsko društvo v Vipavi počevalo svoje kleti. To društvo je že mnogo pomagalo našim kmetovalcem v teku vseh let od ustanovitve, ki je bila 1894. Mnogo je tudi storilo, da je prišla dobra vipavska kapljica do pravega slovega in

prave vrednosti. Pod svojim okriljem ima sedaj sedem podružnic in sicer v Trstu, Postojni, Idriji, Cerknem, Gorici itd. Članstvo društva se stalno povečava. Društvo ima v svojih kletah okoli 2.000 hl. vipave. Cena vinu se je sedaj povečala in je že nad 2 liri po litru.

Teško stanje nastradalih dinamitaša

Pula — U prošlom smo broju javili o teškoj nesreći, koja se dogodila kod eksplozije dinamita ribarima u drami Mužile. Jedan je od njih, kako znamo, i to Bruno Salamon, poginuo na mjestu, a druga su dvojica i to Molinari i Rakovac teško ranjeni prevezani u bolnicu. Molinari je čini se izvan opasnosti, dok

će Rakovac po svoj prilici, osim drugih ozljeđenaca, koje je dobio po cijelom tijelu, ostati slijep. Jedno oku mu je već sada izgubljeno, a za drugo ne vjeruju ni liječnici da bi ga mogli spasiti. Eto do čega dovodi ovo nesretno ubijanje ribe dinamitom. A mnogi se još uvijek ne će da opamete.

DEMONSTRACIJE I MANIFESTACIJE

Pula — Kako po drugim gradovima Italije, tako i po istarskim gradovima fašistička omladina priredila je niz demonstracija protiv saveznika, Poljanje se pozabavio u svom dopisu kažnjavikom bro 1940, koji je prema ocjeni uprave kaznonice najdiscipliniraniji i najmarljiviji — kažnjenu. Taj broj 1940 nije nitko drugi nego glasoviti puljski razbojnik Ivan Kolarić, koji je godine 1923 i 1924 haračio po Puli i južnoj Istri, zadavajući mnogo muke vlastima, a bio je strah i trepet mirnog pučanstva u gradu i okolici. Čak je jednom prilikom, a mnogi se toga još sjećaju, provalio u redakciju puljskog lista »Corriere Istriano« (bivše »Azione«) i prisilio jednog suradnika da napiše o njemu veliki članak, u kom ga je uzeto u obranu. Tada je članak bio i štampan u listu. Nakon što je počinio niz zločina i razbojstva i četiri umorstva konačno je dne 17. srpnja 1925 bio uhapsen i izveden pred sud. Njegov proces u Puli, održan 25 novembra 1925, bio je praćen s velikim interesom, jer na cijeloj Puljskijini nije takoređi bilo sela, koja ga nije poznavala, po njegovim zlodjelima.

u Vodnjanu i Pazinu, gdje su studenti u čitno određeni sat izašli iz škole i dočeka jedan dan kasnije nakon manifestacija ponovno ušli u svoje razrede.

Trst. — Kakor v ostalih delih Italije, tako so tudi v Trstu napravili demonstracije proti zapadnim demokratijam, ki so se jih udeležili dijaki in visokošolska mladina. Z velikimi slikami, in izreki na račun Francije in Anglije so manifestanti prehodili najvažnejše ulice, prepevali razne pesmi in vikali proti plutokracijam in za Nemčijo. Prav tako so se podali pred nemški konzulat, kjer so zapeli »Giovinezza«. Enake demonstracije so se vršile tudi v Gorici.

KAKO ŽIVI RAZBOJNIK KOLARIĆ

KAZNONICA SANTO STEFANO NAJTEŽA KAZNONICA ITALIJE — KAZNJENIK BROJ 1940 JE NAJDISCIPLINIRANJI I NAJMARLJIVII KAŽNJENIK

Pula — Dopisnik burinske »Stampe« posjepio je nedavno zatvor u Santo Stefano u kom se prilikom interesirao za život pojedinih kažnjjenika. Pozanje se pozabavio u svom dopisu kažnjavikom bro 1940, koji je prema ocjeni uprave kaznonice najdiscipliniraniji i najmarljiviji — kažnjenu. Taj broj 1940 nije nitko drugi nego glasoviti puljski razbojnik Ivan Kolarić, koji je godine 1923 i 1924 haračio po Puli i južnoj Istri, zadavajući mnogo muke vlastima, a bio je strah i trepet mirnog pučanstva u gradu i okolici. Čak je jednom prilikom, a mnogi se toga još sjećaju, provalio u redakciju puljskog lista »Corriere Istriano« (bivše »Azione«) i prisilio jednog suradnika da napiše o njemu veliki članak, u kom ga je uzeto u obranu. Tada je članak bio i štampan u listu. Nakon što je počinio niz zločina i razbojstva i četiri umorstva konačno je dne 17. srpnja 1925 bio uhapsen i izveden pred sud. Njegov proces u Puli, održan 25 novembra 1925, bio je praćen s velikim interesom, jer na cijeloj Puljskijini nije takoređi bilo sela, koja ga nije poznavala, po njegovim zlodjelima.

va se ni zašto, sve shvaća kao samo po sebi razumljivo i kao da mu nije ni na kraj pameti, da dodje u sukob sa željeznom disciplinom, koja tamo vlada. S ostalim osuđenimima dođri u dotičaj samo za vrijeme zajedničke šetnje, a inače... plete čarape. Radi tako dane i dane neumorno pletući čarape drvenim iglama, ne samo dotk sjedi ili šeće u svojoj ćeliji nego i kada ide na šetnju po kaznoničkom dvorištu. Neprestano prebire ige i nosi čarapu sa sobom, pletući neumorno. Na koncu svakog dana ima gotov jedan par čarapa za koji mu se odobrava na koncu mjeseca 1.20 lira po paru i time može da si nabavi kakvu sitnicu za jelo, ako ne će da novac šteti. U kaznoničkoj red vjeruje kao u neki očevidni dogovor. Čak se toliko njime bavi i studira ga da si je od državne štamparije naručio jedan primjerak. Upravo ga se s fanatičkom točnošću pridržava. Tako dakle živi pletući dan na dan čarape strahoviti puljski razbojnik Kolarić, o kome je svojedobno sva Istragovorila. A znajući to mi smo se evo njime malo više bavavili.

SAKUPLJANJE PAPIRA

Rijeka — S kolikom se pažnjom sakuplja danas sve, što bi moglo koristiti domaćoj industriji dokazuje i najnovija odredba o skupljanju starog papira. Vrijednosti staroga papira, koji se je nakon upotrebe redovito bacao, ako se njime već nije potpalivala vatra, nije do sada nitko podavao važnosti. Sada je međutim potpuno velika akcija za skupljanje papira i papirnih otpadaka, koji se predavaju u zato određena sabirališta. Od starog papira proizvodit će se navodno novi papir.

DROBIŽ

— Kanal. — Pri železniškom predoru pri Kanalu je dovolj motorni vlak 58-letnoga Mohorja Blažica.

— Trst. — Otkar je nastopila vsled evropskega konflikta podržatev živil, se oblasti vztrajno bore proti površaju cen, ki so normirane. Vsled prekršitev se stalno veča število trgovcev, ki so zaradi tega opomnjeni ali kaznovani z zaprtjem trgovin. Doslej je bilo kaznovanih že več desetih trgovcev.

— Milje pri Trstu. — Karabinerji so prijeli več vtihotapev kave in sladkorja, ravno ko se prenašali blago iz barke.

— Kanal. — Tovarna cementa v Salonu pri Anihovem zaposluje sedaj 950 delavcev.

— Gorica. — V mesecu aprilu je bilo prijaviženih 163 ovadb zaradi raznih prestopkov proti cestnemu redu, javni varnosti, avtomobilskim in kolesarskim predpisom.

— Trst. — Čovljar Alojz Zerjal, ki je umoril mladenko Rozo Godničevu je bil obsojen na 21 let in 6 mesecev zapora.

— Trst. — Pred sodiščem sta bila obsojena Staniko Bergoc in Franc Šebec iz Klenika, vsak na 3 leta zapora in 5000 lir denarne kazni, ker sta vtihotapila enega konja.

— Sv. Lucija. — Za binkošne praznike je utonil v novem svetolucijskem jezeru trgovec Ivan Melince iz Tolmina, star 32 let, po rodu iz Dolj pri Tolminu. Ko se je vozil iz Sv. Lucije proti Tolminu, je po nesreči zavozil s ceste in padel v vodo. Njegovo truplo so našli naslednjega dne.

— Gorica. — Organi kvesture so naznanili Josipa Zimica iz Deskel in Josipa Podgornika iz Trnovca, ker sta prodajala drva v Gorici na mestu, kjer je prepovedano in ker nista imela predpisane dovoljenja.

— Postojna. — Vsakoletni obisk postojnske jame za binkošne praznike je bil tudi letos izveden s pritokom velikega števila ljubiteljev podzemnih kraot naše jame. Zaradi letošnjega natepaga poljozaja pa je bilo opaziti, da ni število obiskovalcev doseglo tistega števila kot prejšnja leta.

— Trst. — Min. predsednik Mussolini je daroval za obnovev katedrale sv. Justa 70.000 lir. Za časa svojega obiska v Trstu je daroval 100.000 lir.

— Gorica. — Pri centralni postaji se začel z motokocilom v zid 29-letni Peter Podbrščić. Prepeljali se ga takoi v bolnicu pri sv. Jurju, kjer je kmalu nato umrl.

— Tennica. — Deželni inspektorat za poljedeljstvo je odredil v našli občini več popravnih poti, kjer bodo preiskušali, kako uspeše daje na krasškem terenu žito in krma. Oblasti si prizadevajo, da bi kmetije seljali ravenico »Montana«, ki daje največji pridelek, čeprav kmetovalci upradi sejojo žito.

— Reka. — V mesecu januarju je reško prebivalstvo kupkopol 30.000 kg. mila.

— Divčač. — Antonu Periču iz Brežec je zgorel voz na katerem je bilo 15 stotov sena. Škoda znaša 5.000 lir.

— Trst. — V kleti družine Campani je prišlo do eksplozije ogljikovega oksida. Pri tem je bila teško ranjena služkinja Stefanija Vidić iz Kanala. Ugotovili so, da se je plin uhajal iz velike količine koksa.

— Sv. Križ pri Trstu. — Pri gajenju požara, ki je zajel grmičevje je dobil težke opekline 76-letni Anton Sedmak. V bolnicu si so izjavili, da je njegovo stanje nevarno.

— Trst. — Pred sodiščem sta bila kaznovana 32-letni Matija Bajc iz Postojne in Andrej Turk iz »Ravberkomandje« pri Postojni, ker sta ukradla 18 jevitih debel tvrdki Rizzato iz Postojne in jihu potem prodala. Vsak je dobil eno leto zapora in 1.200 lir denarne kazni.

PODALJŠAJTE DOVOLJENJA ZA ZAPOSLITEV!

Ponovno opozarjamo naše rojake, ki imajo dovoljenja za zaposlitev, da jih podaljšajo pri pristojnih oblasteh (popisniški upravi ali sreskem načelstvu) v teku meseca maja kot je to v pravilniku določeno. Ker so stopile v veljavo zelo stroge odredbe glede tujih državljanov, naprosmo vse emigrante, da v reu in pravočasno podaljšajo dovoljenja za zaposlitev, da ne bi zaradi tega imeli kakih težav. Prav tako opozarjamo, da držijo v reu dovoljenja za bivanje.

LIČNOST GROFA CIANA i njegova uloga u sadanjim odlukama Italije

prema prikazu Švicarskoga lista,

»Hrvatska Straža« prenela je iz tjednika »Die Weltwoche«, koji izlazi u Zürichu prikaz talijanskog ministra vanjskih poslova u kome se među ostalim kaže:

Položaj koji danas postoji u Italiji, iako s promijenjenim predznakom sličan je onome koji je bio pred 25 godina, prije nego što se je zemlja nakon 10-mesečne neutralnosti početkom ljeta 1915. godine odlučila stupiti u rat na strani zapadnih vlasti. I onda su tome događaju prethodile zlostije unutrašnje borbe i napetosti; i onda je već Mussolini bio — dakako još ne kao diktator, nego samo kao urednik jednog socijalističkog lista — među onima koji su najviše radili na tome, da dođe do aktiviranja talijanske politike, dok su se konzervativne snage, Papa i Kralj, zalagali za održanje neutralnosti. Svakoako postoji jedna osnovna razlika prema onakoj što je onda se radilo o stupanju u rat na strani Francuske i Engleske protiv Njemačke, danas su pak prvobitno neutralnosti prijatelji zapadnih vlasti, dok su prijatelji Njemačke oni, koji su htjeli Italiju manevriranjem uvesti u rat na strani Trećega Reicha.

Ali jedno je ostalo jednako: opet je, kao i 1915., Mussolini onaj, koji se najjače zalaže za aktivnu politiku na i uz samu pobudu, da ta na koncu vodi k ratu.

U toj borbi između neutralista i aktivista igra već Ducea vrlo značajnu ulogu. U engleskim novinama što više postavljena je tvrdnja, da se on nalazi u divovnoj opreci prema svome taktu te da iz kulisa radi zajedno s konzervativnim snagama, t. j. s Quirinalem i Vatikanom, da Italija, koliko je moguće, odži što dalje od sukoba. Naravno da takove vijesti, koje su već po svojoj prirodi teško daju kontrolirati, treba primiti s oprezom; ali s druge strane je činjenica, da u zemljama, gdje je isključivo demokratsko odgajanje volje, svjedeno o bilje tuke političke borbe iako u drugom obliku. Bio je to jedan Talijanao, g'f Cavour, koji je već pred sto godina upozorio na to, da isključivanje konore dovodi samo u to, da se politika premiču u kulore. »Je prêtre encore les chanciers aux antichambres«, mislio je prvi ministar predsjednik ujedinite Italije.

Grof Ciano, iz Mussolinijeva najviše spominjani među talijanskim državninima, zahvaljuje svoji položaj prije svega činjenici da je on det Ducea. »Who's Who« ne označuje uzalud na prvome mjestu njegovu titulu: »Son-in-law of Mussolini« nakon čega se tek spominje činjenica, da je on od 1936. godine talijanski ministar vanjskih poslova. U sve to bilo bi krivo u Ciana htjeti gledati samo osobu koja se koristi »tuncijom supruga po porijeklu utjecajne žene. Ciano je više od toga; on je mudar i čestoljubiv ministar, koji iznad svoga vesela prema staju i povećavanja moći ipak uvijek zna vidjeti ono što je bitno.

Poslo je prikazao diplomatsku karijeru grofa Ciana, njegov uzlet uspon od diplomatskoga činovnika u Rio de Janeiro, konzula u Šanghaju do najmlađega ministra vanjskih poslova u Evropi, švicarski list nastavlja:

Dugo je grof Ciano važao kao jedan od izrazitih boraca za talijansku politiku osobine. Tek nakon ljeta prošle godine izgleda, da je došlo do stanovitog udaljenja između njega i njegovog njemačkog kolege Ribbentropa. Usporedno s time došlo je do puno zapaznijeg približavanja talijanskog ministra vanjskih poslova konzervativnim krugovima. To je po prvi put došlo do izražaja u podjeljivanju ordena Annunziata togo visokog odlikovanja još vrlo mladoe grofu. Oduvijek je podjeljivanje ordena bilo omiljeno sredstvo plemstva da sebi time steknu prijatelje i pristaše. Naravno je u tu svrhu pedeset orden Annunziata, jer on daje onome tko je nimne odlikovan izvanredno važne i iskave prednosti u pravima. On ga čini rodilakom talia te mu u dvoru daje rang odnaka za kraljevskim princivima. Tako ima Ciano zahvaljivati tome odlikovanju, uva sve to što je njegovu plemstvo vrlo mlado, u dvoru prednosti pred samim potomcima najstarijih talijanskih plemićkih rodova.

Jedva ima u Evropi još koji državnik, koji se može hvaliti, da je s 36 godina tako daleko dospio kao Galeazzo Ciano. Pa i Mussolini je u toj dobi bio još daleko od moći. Ako i treba priznati, da Ciano svoj uspon ne zahvaljuje samo osobnim sposobnostima ipak bi, kako smo rekli, bilo krivo htjeti radi toga podcijeniti njegove osobne kvalitete. On poznaje — što je za jednog državnika vrlo važno — svijet. On poznaje prve svega, a to je naročito vrlo važno u ratu koji proizvljamo, obte ratujuće strane i to iz vlastitoga promatranja. On pozna Engleze sa svim njihovim pogreškama, ali pozna i njihovu ustrajnost i sposobnost bezuvjetno se založiti za ono što su jednom spoznali kao zaista važno. On pozna i Nijemce, njihovu bezobzirnu udarnu snagu, njihovu energiju. Malo ima državnika u Evropi koji su poput Ciana imali prilike iz najveće blizine upoznati Hitlera, Göringa, Götbelisa i prve svega njemačkog ministra vanjskih poslova Ribbentropa.

PRIREDITEV SLOVENSkih KNJIŽEVNIKOV V MARIBORU VLADIMIR NAZOR O ČAKAVŠČINI

V sredo preteklega tedna so hrvatski književniki na povabilo mariborskih literatov priredili recitacijski večer. Hrvatski književniki so bili ob prihodu v Mariboru izredno prisrčno sprejeti od velike množice Mariborčanov. Maribor je bil v zastavah in sprejem ter povorka po mestu sta zavzela obseg prave slovensko-hrvatske manifestacije.

Zvečer je bilo gledališče nabitno polno in hrvatski književniki so takoj osvojili prisotnost. Prvi od gostov je nastopil značilni Tin Ujević, za njim so nastopili Dragutin Tadijanović, Ugo Kozarčanin in Ilija Jačovičević. Drugi del programa so izpolnili: Vladimir Nazor, Ivan Goran Kovačić, Olinko Delorko, Novak Simić in kot zadnji je nastopil Dobriša Cesarić.

Najbolj znan od vseh je Vladimir Nazor, ki ga Slovenci poznaajo po njegovem »Vsem Jožic« in to posebno Primorci, ki so se v velikem številu odzvali pri sprejemu hrvatskih gostov, ter jim je kot takim Nazor še mnogo bližji. Iz »Junca« povzemamo besedilo značilnega Nazorovega govora: Nazor je med drugim dejal:

»Sestre Slovenke in bratje Slovenci, jaz sem najstarejši v tej četletni književnikov in farizejev, ki ste jih danes tako bratski sprejeli. Zaradi tega bi hotel, da slišite iz mojih ust zvoke našega najstarejšega narečja, da slišite nekaj iz starodavne, sedaj odrinjene čakavščine, s katero se je spodaj na morju začelo v minulih časih prvo cvetenje hrvatske književnosti. Prebral vam bom svojo čakavsko pesem. Otožna je. Zelo otožna, ker jo poje človek, v katerem je posejbljena usoda, ki je skozi dolga leta spremljala naše ljudi na slanem in grenkem Jadranskem morju. Vzeta je iz neke moje knjige, ki je prvič izšla v Sloveniji s slikami Slovenca Aleksandra Šantla, v izdaji Slovenske matice v Ljubljani. Lahko rečem, da svojega prvoga založnika nisem našel na Hrvatskem morju prav v Sloveniji, in morda se kdo izmed vas se spominja mojega »Vselega Jožec«. Je to tožba človeka galota, ki je pod palubo galeje prikovan na trdo desko in mora tam v polmraku samo sedeti in neprestano voziti.

Na to je g. Nazor prebral divno »Gallijotovo pesan«, spisano v lepo počemem, arhaičnem, topliem čakavskom narečju. Vsem, ki smo jo čitali pred desetletji, je ostala v neizbrisnem spominu.

Po tej pesmi je g. Nazor dejal: »Upam, sestre in bratje, da ste v zvokih teh verzov slišali vsaj nekaj, kar je podobno zvokom in naglasom vašega lepega slovenskega jezika. Bratstvo in skupen prastari izvor hrvatsva in slovenstva se torej ne kažeja samo v naši krvi marveč tudi v našem jeziku. Gore, polja in vode lošijo Sever od Juga, toda če se Slovence kajkavec iz Maribora in

Hrvat čakavec z Brača ali iz Kastva najzjeta skupaj, se bosta kaj lahko razumela.

— Nikakšen jezikovni prepad — je nadaljeval g. Nazor — ne loči Hrvata Štokavca od Slovenca. Tudi sam sem nekaj takega doživel. V vaši slovenski liriki je prekrasna pesem, ki jo vsi najbolj poznate. V nji se sliši, kako sumi, kako se pretaka, kako žubori, bistra planinska voda; teče navzdol k morju, poskakujče veselo s kamna na kamen; v svojem žuborenju nosi glasove pitje in planinskih pišalci, petje deklet in vzkliče fantov. V nji žubore vsi najzvočnejši glasovi slovenske govornice. Vprašal sem se nekoga, kaj neki se bo zgodilo s temi slovenskimi glasovi, če jih bom skušal prevesti v hrvatsko štokavsko narečje? Odočil sem se za to.

Nato je g. Nazor prebral značilne odlomke iz Gregorčičeve »Sočee« in z njimi res pokazal, »bratstvo med našim čakavskim narečjem in slovenskim jezikom«.

Zatem je dejal Nazor: »V delavnici slovenske lirike je velik mojster, mag čarovnik, ki je umel izbrati iz instrumenta vašega jezika note, akorde in melodije, ki nas osupnejo. To je Oton Zupančič. Poznao ga dobro vsi: vsi Slovenci in mi Hrvati, a poznao ga čedajlj; bolj in vedno bolje tudi drugi kulturni narodi. Tudi jaz sem občutil potrebo, da si ga čim bolj približam in da iščem mostove, ki v njegovih pozicijah vežejo naš jezik z vašim. Zupančičeva pesniška sila je v njegovi »Slobodi pesmi« Manom Josipa Murina-Aleksandrova« v zanosni »Pesmi mladine« s tistimi znanimi besedami »mi gremo naprej, mi strelci!«, v njegovi bogati »Dumie«, vendar pa vaš jezik morda nikjer ne razodeva v toliki meri svoj čar in milino, kakor v verzih s katerimi Oton Zupančič, ta darežljivi gospod, dela veselje tudi decie.

Nato je g. Nazor prečital svoj prevojen pesmi iz »Cicliana«.

Priznam ni mi uspela. Tega pa nisem kriv jaz in ništa kriva naša jezika. Zupančičeva umetnost je tako prefinjena tako subtilna, da njegovi verzli ne trpe prevajanja — celo na bratski jezik ne. Vzlic temu sem hotel kontakt svoje čitanje s te pesmijo. Hotel sem tako kontakti, zakaj v teh dneh cvete in diši okrog nas mariborska pomlad: gozd je zelen, ptica poje in potok teče kakor v verzih o Ciclianu. In mi vsi — vsi do zadnjega — bi hoteli občutili, da smo zares bratje hoteli bi se temeljito, prav do jedra umiti v pomladnih vodah, spostiti se vseh svojih starih grehov, nesporazumov in nezaupanja; hoteli bi — mi vsi eni kakor drugi — biti vedna taki, da nam ne bi mogli nihče več reči, da smo nekakšni... Ciclijuji.

OLITIČKE BILJEŠKE

RUSIJA I BALKAN

Dopisnik »Politike« iz Berlina javio je prošlana dana (16. V.) svoje listu.

U ovdšnjim političkim krugovima uporno se održava verzija da je sovjetska vlada ovih dana pozvala akreditovane predstavnike u Moskvi Njemačke, Italije, Francuske i Engleske i saopćila im je da bi svaku oružanu akciju koju bi im ma koja od tih sila poduzela ma gdje na Balkanu Sovjetska Rusija smatrala neprijateljskim aktom uperenim direktno protiv nje same.

Sa službene njemačke strane, međutim, tvrde, da im o tom koraku sovjetske vlade ništa nije poznato. Osim toga i ovoga puta uvjeravaju da Njemačka, a u pogledu pitanja politike prema Balkanu i dalje ostaje dosljedna svom principu a to je u prvom redu

održanje mira u tom dijelu Evrope. Uz to se kaže da Njemačka nikada nije bila ta koja je željela proširenje rata na Jugoslova.

Međutim, o tome događaju toliko se ovdje diskutira da se, najzad, zanika zategu bratje samo dva dana. Italija, je do jedra umiti v pomladnih vodah, spostiti se vseh svojih starih grehov, nesporazumov i nezaupanja; hoteli bi — mi vsi eni kakor drugi — biti vedna taki, da nam ne bi mogli nihče več reči, da smo nekakšni... Ciclijuji.

Dok je točnost ove vijesti još teško provjeriti, u ovdšnjim ruskim krugovima i dalje se tvrdi da Moskva ostaje i nadalje odučena protivnik vojničke akcije ma koje sile prema Balkanu.

VOJNA SILA ITALIJE

Italijanska oborožena sila se deli na vojsko na kopnom, vojno mornarico, letalstvo in fašistično milico.

Vojska na kopnem se sestoji v mirnem času iz pet armadnih poveljstev, ki obsegajo 17 normalnih in 4 specialna armijska korpusa: alpski, oklopni, brzi, in lbijski armadni korpus.

Ti armadni korpusi vsebujejo 51 pešedijlskih divizij, 14 specialnih divizij (alpskih, oklopnih, brzih in lbijskih) 7 obmejnih poveljstev, tri otoške in 2 diviziji karabinerjev. Od teh grup se nahajajo v Lblji trije armadni korpusi s 6 do 7 divizij. Okrog dve tretjini pešadijskih in vse oklopne brze, alpske in

motorizirane divizije se nahajajo v Severni Italiji.

Številno stanje v mirnem času znaša v normalnih prilikah na suhem 600.000 vojakov, v vojni pa 3 milijone. Trupe iz sestave posadak v trdnjavah so osposobljene tudi za ofenzivno delovanje preko mejnih linij.

Od letalstva je stalno prideljeno suhozemski vojski 5 divizij, katerih vsaka ima 350 letal v glavnem lovskih in izvidnih. Poleg tega ima Italija še okoli 2.000.000 kolonialnih trup.

Po podatkih, ki so jih te dni objavili italijanski listi razpolaga Italija v sedanjem trenutku s 121 podmornicami.

Ni na koga drugega ne može se Mussolini tako osloniti kao na svoju kcer. Na putu k toj kcercl uslijedilo je približenje nezimu suprugu grofu Ciano. Nigidje kao u Italiji nijesu obiteljske veze istodobno i veze povjerenia koje međusobno daju lude. Kako je grof Ciano medju svim bližima Ducea sigurno onaj koji je najprikladniji da jednom preuzme u baštinu njegovu moć. ne može postojati nikakova dvojba o tome. da je on, kao malo koji u Italiji, u položaju s Ducom može govoriti o stvarima

o kojima se veličine ovoga svijeta mogu zabavljati samo u svom najužem povjerljivom krugu.

Radi svih tih razloga, jer je on po svojoj suprizi Eddi, Mussolinijevog kcercl luj, bimici, Duceu naročito blizak, jer pozna svijet i jer ima ne samo s fašističkim nego i konzervativnim krugovima u Italiji naročito dobre odnose. Ciano je po ljudskom zaključivanju kao jedva tko drugi pozvan da izreče vrlo važno riječ u velikim odlukama pred kojima se nalazi Italija

Pripomniti moramo, da Francija in Anglija nimata toliko podmornic in je Italija v tem oziru premoćna nad svojima zapadnima tekmovalkama. Najvećeje število podmornic na svetu ima danes Rusija, ki jih ima po angleških poročilih najmanj 180.

Italija ima poleg podmornic 8 oklopnih, 33 križark raznega tipa ter je 118 manjših in 62 večjih ednic.

»OBSERVATORE ROMANO« PREFOVEDAN V ITALIJI

Pretekli teden so italijanske oblasti prepovedale prodajo uradnega vatikanskega glasila »Observatore Romano« na vsem teritoriju italijanskega imperija. Kakor je znano je vatikansko glasillo precej otost nastopalo proti Nemčiji, ki je zavzevala Italije in si prizadevalo, da bi Italija ostala izven sedanjega konflikta. »Observatore Romano« je pisan v italijanski in se od časa, ko je začela evropska vojna zelo razširil po vsej Italiji, ter se razlikoval od ostalih italijanskih listov. Zanimivo je, da je Vatikan odočil, da bo odslej »Observatore Romano« nepolitičen list in da bo prinašal samo vesti iz obeh taborov brez vsakih komentarjev.

RAZŠIRITEV RAJHA

Ko so nemške čete zasedle Belgijo, so nemški obitelji takoj ukazale da se pripolji Nemčiji ozemlje istega dela Belgije, ki ga je dobila od bivšega nemškega Rajha na koncu svetovne vojne na podlagi versailske pogodbe. Zanimivo je sadanje nemško mnenje, da ne bi bila pripojena Nemčiji Alzacija—Lorena, ako bi Nemčija prisilila Francijo na kapitulacijo

»ATLANTE DE AGOSTINI«

Beogradski časopis »Ravnopravnost« donosi:

Geografski institut »De Agostini« u Novari izdaje svake godine veoma koristan i danas već popularan atlas »Atlante de Agostini«. Ovaj kalendar donosi statističke podatke o svim državama u svijetu. U prvom poglavlju objavljeni su podaci o Italiji. Di. Visintini, koji je uredio kalendar, pravi razliku između »Kraljevine Italije« i »Italije«. Kraljevinu Italija obuhvaća krajeve koji i politički pripadaju Italiji, dok »Italija« uključuje sve krajeve gdje žive Talijani.

»Treba praviti razliku između Italije i Kraljevine Italije, kaže pisac. Italija, dakle, obuhvaća, pored 94 evropske provincije sadašnje Kraljevine (izuzete su četiri libijske provincije), i razne teritorije preko granica, i to: Vatikanski grad, Republiku San Marino, Kneževinu Monaco, talijansku Švicarsku (3.993 km²), Nicu i Korziku (9.409 km²), Maltu (316 km²).« — »Italija preko granica sa 13.780.53 km² i Kraljevinu Italija sa 310.182 km² daju zajedno Italiju sa 322.932,56 km².

U primjedbi uz te cifre rečeno je: s oro-hidrografičko gledišta treba istaći neke teritorije koji su »transalpski«: mađa pripadaju Italiji: provincije Cuneo i Sondrio, zatim neke krajeve u Tridentinskoj Veneciji (Južnom Tirolu) i 795 km² kod Postojne. Kastav međutim, (sjeverozapadno od Rijeke) je »cisalpski«, ali i pored toga ne pripada Italiji.

Pod naslovom »Prekomorska Italija« objavljeni su podaci o Albaniji. Prema tim podacima Albanija ima 1.057.500 stanovnika, od kojih je: 73,1% Albanaca, 6,1% Turaka, 7,5% Srba zatim Arumuna, itd. Albanaca ima svega, veli autor kalendara, 2 milijona; kompaktne mase Albanaca žive naročito u Jugoslaviji (700.000) i u Grčkoj (215.000).« — (Treba primjetiti da broj Albanaca u Jugoslaviji iznosi 312.000, prema popisu 1931 godine).

Prema podacima tog kalendara stanovništvo Jugoslavije sačinjavaju: 52,4% Srba, 22% Hrvata 9,3% Slovenaca 4,2% Nijemaca, 3,7% Mađžara, 3,5% Albanaca, 1,3% Rumunja, 0,8% Italijana i 0,5% Židova. Autor konstatira da ima naročito mnogo Nijemaca i Mađžara u Vojsvodini. Prema jugoslovenskim službenim podacima u Jugoslaviji ima 346% Nijemaca.

O manjinama u Mađžarski kalendar donosi podatke na osnovu statistike iz godine 1937 koji su za Mađžarsku svakako povoljniji ma da se drugi podaci odnose i na novu Mađžarsku kojoj su pripojeni dijelovi Čehoslovačke. Prema podacima tog kalendara bilo je u Mađžarskoj 1937: 92% Mađžara, 5,5% Nijemaca, 1,2% Slovaka, 0,2% Rumunja i 0,3% Hrvata, od danas manjine sačinjavaju oko 26% cjelokupnog stanovništva.

NOVE DOLOČBE O PRODAJI NEPREMIČNIN

Italijanski uradni list »Gazzetta Ufficiale« je objavil spremnoho zakona z dne 3. junija 1935, ki je urejal prodajo nepremičnin v obmejnih pokrajnih državah. Odslej je treba vsako popolno ali delno prodajo nepremičnin v obmejnih pokrajnih predložiti v odobrenje prefekta. Prefektovo odobrenje je potrebno tudi pri prodajah na dražbah. Brez tega odobrenja je vsaka prodaja pravno neveljavna. Prefekt vpraša v vsakem slučaju za mnenje vojaško oblastvo in odobrenje izda ali odbije v teku trih meseccev. Protif prefektovi odočletki je moč prilizati na vlado

